

UNIVERSITETI I EJL
ЈИЕ УНИВЕРЗИТЕТ
SEE UNIVERSITY

UNIVERSITETI I EVROPËS JUGLINDORE – TETOVË
FAKULTETI I GJUHËVE, KULTURAVE DHE KOMUNIKIMIT
KATEDRA E GJUHËS DHE E LETËRSISË SHQIPE

**SIMPOZIUMI III NDËRKOMBËTAR
“GJUHA DHE LETËRSIA E ARBËRESHËVE”**

SOUTH EAST EUROPEAN UNIVERSITY-TETOVO
FACULTY OF LANGUAGES, CULTURES AND COMMUNICATION
DEPRATMENT OF ALBANIAN LANGUAGE AND LITERATURE
**THIRD INTERNATIONAL SYMPOSIUM
“THE LANGUAGE AND THE LITERATURE OF THE ARBERESH”**

Tetovë, 28 – 29 prill 2008

UNIVERSITETI I EJL
ЈИЕ УНИВЕРЗИТЕТ
SEE UNIVERSITY

UNIVERSITETI I EVROPËS JUGLINDORE - TETOVË
FAKULTETI I GJUHËVE, KULTURAVE DHE KOMUNIKIMIT
KATEDRA E GJUHËS DHE E LETËRSISË SHQIPE

**SIMPOZIUMI III NDËRKOMBËTAR
"GJUHA DHE LETËRSIA E ARBËRESHËVE"**

SOUTH EAST EUROPEAN UNIVERSITY-TETOVO
FACULTY OF LANGUAGES, CULTURES AND COMMUNICATION
DEPRATMENT OF ALBANIAN LANGUAGE AND LITERATURE

**THIRD INTERNATIONAL SYMPOSIUM
"THE LANGUAGE AND THE LITERATURE
OF THE ARBERESH"**

Tetovë, 28 - 29 prill 2008

Këshilli Drejtues i Simpoziumit:

Prof.dr. Vebi Bexheti,
Prof.dr. Hamit Xhaferi,
Prof.dr. Zeqir Kadriu,
Prof.dr. Mustafa Ibrahim

PROGRAMI I PUNËS SË SIMPOZIUMIT "GJUHA DHE LETËRSIA E ARBËRESHËVE"

E hënë, 28 prill 2008

- Ora 9:00 Hapja solemne e Simpoziumit III
- Film dokumentar për arbëreshët
- Fjala e hapjes, *Prof.dr. Vebi Bexheti – dekan*
- Fjala përshëndetëse e *Prof.dr. Hamit Xhaferi - shef i katedrës*

•Kryesia e punës e seancës solemne:

Prof.dr. Zeqir Kadriu,
Prof.dr. Vebi Bexheti,
Prof.dr. Hamit Xhaferi,
Prof.dr. Mustafa Ibrahim

Fjala përshëndetëse e prorektorit të UEJL,
prof. dr. Abdulmenaf Bexheti

Fjala përshëndetëse e *Ministrit të Arsimit dhe Shkencës të R. Maqedonisë*

Fjala përshëndetëse e *Ministrit të Kulturës të R. Maqedonisë*

Fjala përshëndetëse e mysafirëve:

Prof.dr. Françesko Altimari
Akademik Jorgo Bulo
Akademik Rexhep Ismajli

Ora 10:00 – Pauzë për kafe

- Ekspozita me fotografi për arbëreshët
(nga dy vizitat e profesorëve dhe studentëve të katedrës në Kalabri)

LETËRSI

E hënë, 28 prill 2008

•Ora 11:00 Seanca I

Seancën e drejtojnë:

Françesko Altimari, Jorgo Bulo, Floresha Dado

1. **Françesko Altimari** – Kalabri: Arbëreshët si urë në dialogun ndërkulturor - dëshmia letrare e Luan Starovës
2. **Jorgo Bulo** – Tiranë: "Kënkat e Krujës" Përqsasje tipologjike
3. **Matteo Mandalà** – Palermo: Për periodozimin e letërsisë arbëreshe
4. **Nasho Jorgaqi** – Tiranë: Imazhi i Shqipërisë në poezinë e sotme arbëreshe
5. **Ali Aliu, UEJL** – Tetovë: Poezia e Zef Skiro Di Maxhos
6. **Klara Kodra** – Tiranë: Gjuha poetike e De Radës midis elitarizmit dhe frymës popullore
7. **Floresha Dado** – Tiranë: Bota e magjisë që zbulon korpusi letrar i shqiptarëve të Sicilisë
8. **Agim Vinca** – Prishtinë: "Individualitete të poezisë bashkëkohore arbëreshe". (Si alternativë: "Vorea Ujko - bardhi i poezisë bashkëkohore arbëreshe").
9. **Isak Shema** – Prishtinë: Jeronim de Rada shkrintar i shquar i romantizmit evropian
10. **Ali Xhiku** – Tiranë: Ndjesitë antiromantike të Darës si rast meditimi për studiuesin e historisë së letërsisë
11. **Shaban Sinani** – Tiranë: Botë arbërore veriore në letërsinë arbëreshe - rasti i patronimeve.

Ora 12:30 – Diskutim

Ora 13:00 – Promovim i botimit më të ri të kompletit të Naim Frashërit nga Shtëpia Botuese TOENA

Ora 14:00 – Drekë (në restorantin e UEJL)

Ora 16:00 Seanca II

Seancën e drejtojnë:

Mateo Mandala, Ali Aliu, Shaban Sinani

1. **Luan Starova, UEJL - Tetovë:** Kontinuiteti i Jeronim De Radës - Karmine Abate
2. **Kristaq Jorgo - Tiranë:** Qarku arbëresh në kontekstin e sistemit letrar shqiptar
3. **Rusana Bejleri - Sofje:** Mbi temën e dashurisë në krijimtarinë arbëreshe
4. **Mentor Quku - Shkodër:** Raportet e Ndre Mjedës me gjuhën dhe letërsinë e arbëreshëve
5. **Zejnullah Rrahmani - Prishtinë:** "Letërsia arbëreshe dhe letërsia shqipe",
6. **Ali Podrimja - Prishtinë:** "Magjia e një dege"

Pauzë për kafe

7. **Ymer Çiraku - Tiranë:** Namik Resuli mbi letërsinë arbëreshe tek "Shkrimtarët shqiptarë"
8. **Vincenzo Belmonte - Kalabri:** Problemi i tekstit të Serembes
9. **Agron Xhagolli - Tiranë:** Folklori i arbëreshëve të Italisë - gjendje apo lëvizje
10. **Enver Mehmeti - Prishtinë:** Karakteri arkaik i poezisë popullore arbëreshe
11. **Emilia Conforti - Kalabri:** Letërsia popullore - krahasim ndërkulturor mes traditës popullore arbëreshe dhe traditës popullore kalabreze

Ora 18:00 - Diskutim

Ora 20:00 - Darkë në hotel EMKA

E martë, 29 prill 2008

Ora 9:00 Seanca III

Seancën e drejtojnë:

Hamit Xhaferi, Isak Shema, Ali Xhiku

1. **Emin Kabashi - Prishtinë:** Hapësira evropiane e letërsisë arbëreshe
2. **Zeqirja Neziri - Shkup:** Pjetër Budi dhe *Jul Variboba* (veçoritë dhe afritë).
3. **Vebi Bexheti, UEJL - Tetovë:** Figura dhe epoka e Skënderbeut në letërsinë arbëreshe
4. **Merita Sauku - Bruci, Napoli:** De Rada dhe Mistral, rastësisht të njohur? Një gjurmë në letërkëmbim.
5. **Hamit Xhaferi - UEJL - Tetovë:** Zef Serembe - poet vitesh të stuhishme dhe vegimesh

Pauzë për kafe

6. **Bardhosh Gaçe - Vlorë:** Prkime poetike midis poezisë popullore dhe poezisë së kultivuar arbëreshe
7. **Giovana Nanci - Kalabri:** Vëzhgime rreth përkthimit italisht të romanit "Kurbani ballkanik" të Luan Starovës
8. **Mirvete Dreshaj - Prishtinë:** Komplementariteti i studimeve arbëreshe në dorëshkrimet e Profesor Jup Kastratit
9. **Mahmud Hysa - Prishtinë:** Kontributi i Vinçens Selvaxhit folkloristikës arbëreshe

Ora 11:00 - Diskutim

12:00 - *Prezentimi i PROJEKTIT „BESA“ (WORKSHOP):*

10. Francesco Iusi - Për një hartë të bibliotekave në trevën kozentine

11. Marina Dattoli: "Libri i lashtë në Bibliotekën e ShënAdrianit në Shën Mitër".

13:00 Promovim libri: *Kurbani ballkanik* (Luan Starova) *Sacrificio balcanico* - Giovana Nanci

14:00 Drekë (në restorantin e UEJL)

Ora 16:00 Seanca IV

Seancën e drejtojnë:

Vebi Bexheti, Mentor Quku, Zejnullah Rrahmani

1. **Muharem Jakupi - Tiranë:** Semantika e këngës, ëndrrës dhe vdekjes në poemat e De Radës
2. **Luljeta Isaku, USHT - Tetovë:** Zef Serembe, poet që ik nga vetvetja
3. **Nora Malaj - Tiranë:** Rrugëtimi i letërsisë arbëreshe në ditët tona. Integrimi i saj në letërsinë bashkëkohore.
4. **Adem Jakllari - Tiranë:** "Marrëdhëniet intertekstuale midis poemës "Këngët e Milosaos" të De Radës dhe poezisë popullore arbëreshe"
5. **Nehas Sopaj - Shkup:** Shembuj të poezisë së sotme arbëreshe

Paузë për kafe

6. **Laura Smaqi - Tiranë:** De Rada dhe Sintetizmi
7. **Ejup Ajdini, USHT - Tetovë:** Kult i për atdheun dhe dashurinë në poezinë e Zef Serembes
8. **Orjeta Hashorva:** Aspekte të letërsisë fetare arbëreshe
9. **Afrim Rexhepi - Shkup:** Koha dhe hapësira e Tjetrit (Pragmatizmi teorik i romanit *Kurbani ballkanik*)
10. **Ahmet Selmani - Shkup:** Poezia e shprishur
11. **Salajdin Saliu, USHT - Tetovë:** Poezia e Kate Xukaros

17:30 - Diskutim

20:00 - Darkë në hotel EMKA

GJUHËSI

Ehënë, 28 prill 2008

Ora 11:00 - Seanca I

Seancën e drejtojnë:

Emil Lafe, Rexhep Ismajli, Zeqir Kadriu

1. **Rexhep Ismajli - Prishtinë:**
2. **Emil Lafe - Tiranë:** Studimet e prof. Titos Jochalas për Arvanitët.
3. **Kolec Topalli - Tiranë:** Tipare dialektore në sistemin foljor të arbëreshëve të Italisë
4. **Gjovalin Shkurtaç - Tiranë:** Arbëreshët e Italisë midis "gjuhës së bukës" dhe "gjuhës së zemrës" (Shqyrtime etno-sociolinguistike).

Pauzë për kafe

5. **Seit Mansaku - Tiranë:** Kontributi i Dh. Kamardës në fushën e etimologjisë.
6. **Enver Hysa - Tiranë:** Pasuria e mjeteve fjalëformuese të Fjalori i E. Giordanos
7. **Ethem Likaj - Tiranë:** Vëzhgime gjuhësore të "I krishteu i Arbëresh" i Nikollë Filias
8. **Giovanni Belluscio - Kalabri:** Zhvillime dhe arritje në fushën e dialektologjisë arbëreshe në 25-vjeçar (1983-2008)
9. **Zef Skiro Di Maxho - Itali:** Magjia e Farkës gjuhësore arbëreshe
10. **Nexhip Merkuri - Vlorë:** Vështrim krahasues për emërtimet e bimësisë në bashkësinë arbëreshe të Pulinit Llukan.

Ora 12:00 - Diskutim

Ora 13:00 - Promovim i botimit më të ri të kompletit të Naim Frashërit, nga Shtëpia Botuese TOËNA

Ora 14:00 - Drekë (në restorantin e UEJL)

Ora 16:00 Seanca II

Seancën e drejtojnë:

Kolec Topalli, Gjivalin Shkurtaj, Mustafa Ibrahim

1. **WORKSHOP** - Francesco Altimari - Kalabri: Kërkimet për leksikografinë arbëreshe në Universitetin e Kalabrisë
2. **Imri Badallaj - Prishtinë:** Si është ruajtur italo-arbërishtja
3. **Afërdita Onuzi - Tiranë:** Mjeshtria e endjes në krahinat shqiptare dhe arbëreshe, dëshmi vlerash etno-linguistike
4. **Gëzim Gurga - Palermo:** Idiolekti "letrar" i Kamardës në dritën e veprës "Fylëtia e Arbenorë prëj kanekate laoshima"
5. **Bardhyl Demiraj - Mynih:** Kodi alfabetik i Atë Gjergj Guzzetta-s dhe disa çështje që lidhen me të
6. **Genc Lafe - Lecce:** E folmja e Shën Marcanit (San Marzano di San Giuseppe) dhe gjendja e sotme gjuhësore në këtë ngulim arbëresh

Pauzë për kafe

7. **Zeqir Kadriu, UEJL - Tetovë:**
1. Arbëreshët, identiteti kulturor dhe gjuha,
8. **Begzat Baliu - Prishtinë:** Homogjeniteti kombëtar i onomastikës së arbëreshëve të Italisë
9. **Flora Koleci - Kalabri:** Vështrim krahasues i klasës së përemrave mes dy gramatikave të De Radës, studime parardhëse me to, dhe teksteve shkollore të arbërishtes së sotme
10. **Agim Poloska - Shkup:** Reth leksikut dialektor të arbëreshëve të Kalabrisë sipas pikëpamjeve të Eqrem Çabejt

Ora 18:00 - Diskutim

Ora 19:00 - Promovim i kompletit të librit për Naim Frashërin (nga Shtëpia Botuese TOENA)

Ora 20:00 - Darkë në hotel EMKA

E martë, 29 prill 2008
Ora 9:00 - Seanca III

Seancën e drejtojnë:

Ethem Likaj, Bardhyl Demiraj, Begzat Balliu

1. PREZENTIM (WORKSHOP) – LEKSIKU LETRAR:

Fiorella De Rosa: Kontributi i gjuhësisë tekstuale dhe i teknologjive informatike - analiza e veprës "Këngë të Serafinës Thopia" të Jeronim De Radës

2. Asllan Hamiti - Shkup: Gjatësia e zanoreve në "Gjellën e Shën Mëris s'virgjër" të Jul Varibobës

3. Mustafa Ibrahim, UEJL - Tetovë: Frazemat somatike arbëreshe krahasuar me frazeologjizmat e shqipes standarde

4. Adelina Çerpja - Tiranë: Rreth disa veçorive leksikore të të folmes së Horës së Arbëreshëve në Fjalorin arbërisht-italisht të Horës së Arbëreshëve të Gaetano Gerbinos.

Pauzë për kafe

5. Xhemaludin Idrizi-Shkup: Përfshirja e letërsisë arbëreshe në tekstet shkollore në Maqedoni

6. Anila Çepani - Tiranë: Vëzhgime rreth veçorive fonetike e morfologjike të të folmes së Horës së Arbëreshëve në Fjalorin arbërisht-italisht të Horës së Arbëreshëve të Gaetano Gerbinos.

7. Florim Ajdini, UEJL - Tetovë: Intertekstualiteti në tregimet e Falkonarës arbëreshe të Vinçenc Malajt

8. PREZENTIM (WORKSHOP) – LEKSIKU DIALEKTOR:
Maria Luisa Pignoli - Itali: Leksiku i të folmeve arbëreshe të Porkanunit dhe të Rurit

Ora 11:00 - Diskutim

13:00 Promovim libri: Kurbanî ballkanik (Luan Starova) Sacrificio balkaniko - Giovana Nanci

Ora 14:00 - Drekë (në restorantin e UEJL)

Ora 20:00 - Darkë në hotelin EMKA

Studentë arbëresh:

Giovanna Nanci, Annalisa Sirianni, Maddalena Scutari

Sponsorë

Universiteti i Evropës Juglindore – Tetovë

Ministria e Arsimit dhe Shkencës e R. Maqedonisë

Ministria e Kulturës e R. Maqedonisë

Kompania ECOLOG - Tetovë